

TRIBUNA

REVISTA POLITICA ȘI CULTURALA

APARE SAPTAMANAL SUB INGRIJIREA UNUI COMITET

CUPRINSUL :

- Gh. Popp Politica lui Radu Roată.
— Răvaș de peste munți.
D. N. Clotori Pe drumul Damascului.
Ovidiu Hulea Blăstămul Codrilor.
Em. Panaitescu Cluj. Stat și Popoare
Spicuitor Cine a voit războiul european.
Un Elev Autentică (întâmplare din școală).
Din viața Ardealului : Acum vă cunoaștem !.. Sigil pe cotăr-
cile cu porumb ale Românilor.

CRONICA :

- Politică : Conferința d-lui Octavian Goga. Adevăruri austro-
ungare. Să nu uităm Banatul. Un gest patriotic. Încă o idee
părăsită. O mărturisire tardivă.
Din mișcarea culturală : O dramă a pământului nostru. Un
ardelean vizitând școlile din România.
Din reviste și ziare.
Epilog.
Cărți primite la redacție.

BUCUREȘTI

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA „LIBRĂRIA STĂNCIULESCU“
Bulevardul Elisabeta No. 5

PREȚUL 20 BANI

COLABORATORI :

Zaharia Bârsan, Sever Bocu, Dr. C. Bucşan, D. N. Ciotori,
Iuliu Enescu, Aurel Esca, I. Al-George, Ion Moţa, Gh. Popp
Virgil Al. Popescu, N. I. Rusu, Iosif Schiopul, Dr. G. Sima,
Gh. Stoica, B. U. Soricu

ABONAMENTUL:

1 an — 10 lei

6 luni — 5 lei

„TRIBUNA“

REVISTĂ POLITICĂ ȘI CULTURALĂ SAPTAMÂNALĂ

POLITICA LUI RADU ROATA

Vă mai amintiți de cinstitul nostru strămoș din Ardeal, de bunul țăran Radu Roată? În pâcla fumurie a depărtării care crește, figura lui se șterge tot mai mult. Dar pe măsură ce se depărtează, ea capătă proporțiile și înțelesul adânc ale unei figuri simbolice, reprezentative.

Cine-i Radu Roată? Poetul ni-l-a proiectat înaintea ochilor cu atât talent, cu atâtă putere de plasticitate, mare și simplă, încât nimeni nu poate să-l uite, dacă l-a văzut odată cu ochii sufletului.

Patru juzi din patru sate „dela Murăș mai la vale“ țin de zile întregi sfaturi și chibzuiesc o grea hotărâre. Nemeșul hrăpăreț le-a furat pășunea. Argații boierești asupresc pe oameni și vitele sătenilor mor de foame în bățătură. În strâmtoarea lor, înțelepții satelor iau suprema hotărâre: să trimeată jalbă aceluia care e stăpânul tuturor, stăpân și peste nemeși: înălțatului împărat. El e depozitarul supremei puteri, izvorul milii și al dreptății. După o noapte întregă de sfătuiri, jalba e scrisă chiar de mâna părintelui și dimineața în revărsatul zorilor, cu toiagul în mână, cu hârtia în traistă, Radu Roată pleacă, cu cartea de jalbă la împăratul.

Literatura noastră din Ardeal nu a produs poate nici odată a întrupare politică mai sugestivă a unui trecut, a unei politici întregi ca pe Radu Roată al d-lui Oct. Goga. Radu Roată nu e un țăran oarecare, e simbolul poporului nostru însuș, asuprit, prigonit, stors de oligarhia ungarască din Ardeal. Când nedreptatea nu mai e de răbdat, când cuțitul a ajuns la os, românul, „element de ordine“, nu face, ca alte popoare, răzvrățiri și omoruri. Doamne a-

pără; nu, el se sfătuește mult și, în cele din urmă, hotărăște să se ducă cu jalbă mare la împăratul.

În rezumat, aceasta e povestea tuturor suferințelor noastre în Ardeal, în cele din urmă două sute de ani. De când Ardealul a ajuns sub Habsburgi, viața noastră națională nu a fost decât repetarea neîncetată și supt nenumărate forme a povestii lui Radu Roată. Niciodată noi nu am căutat să ne sprijinim pe „noi înșine“ să ne facem singuri drepte. Cele două revoluții, a lui Horea și a lui Iancu, nu au fost decât revoluții „împărătești“, pornite cu încurajarea și autorizația, reală sau fictivă, a Vienii, cu învoirea împărătească.

Politica de jalbă la împăratul, politica lui Radu Roată caracterizează întreg trecutul nostru începând dela primele lupte conștiente pentru drepturi. Inconțiu Micu — Clein a adresat el singur 21 de memorii împăratului împotriva nemeșilor cari nu respectau drepturile românilor, câștigate prin unire. Cea mai importantă acțiune politică românească dela sfârșitul secolului al XVIII, e *Supplex libellus valahorum* (1791) e tot o jalbă, un memoriu care cere împăratului dreptate. O sută de ani mai târziu, politica românească nu s'a schimbat; ea nu a înaintat cu nici un pas: în anul 1892 românii prezintă împăratului un nou *Supplex libellus*, numit de data asta *Memorandum*. În răstimp de un veac, câte memorii și plângeri, câte cereri și jalbe nu au luat drumul din Ardeal spre Viena! Citiți istoria noastră în Ardeal, răsfoiți de pildă *Cartea de aur* și veți rămânea uimiți, întâlnind mereu, pe fiecare pagină, un nou memoriu, o nouă jalbă, un nou Radu Roată. Toate acțiunile, toate frământările noastre culminau, iarăș și iarăș, în această hotărâre mereu *repetată*: apelul la dreptatea împărătească, încrederea nemărginită, nezguduită în bunăvoința dinastiei.

Niciodată noi nu am încercat să răsturnăm cu puterile noastre lucrurile, să le schimbăm *de jos în sus*. Toată nădejdea noastră a fost totdeauna o îndreptare venită de la împăratul, printr'o revoluție pornită de *sus în jos*. Ea a fost ideea călăuzitoare fundamentală a politicii noastre; ea

poate fi urmărită pas cu pas, poate fi dovedită la baza fiecărei acțiuni, în psihologia intimă a tuturilor gândurilor și planurilor noastre de mântuire din robia politică ungurească.

În anul 1867 împăratul încheie, după un conflict de peste două secole, pacea definitivă cu ungurii. Românii nu și pot însă închipui că sunt sacrificați. Ei cred că dualismul e tot o soluțiune provizorie, ca acele cari au precedat între 1848—1867. Timpul trece, statul unguresc și elementul maghiar se consolidează supt noul regim; începe politica de maghiarizare; ea merge accentuându-se pas cu pas; se lărgeste domeniul limbii maghiare și în fiecare an limba noastră înregistrează o nouă înfrângere; acei ce încearcă să o apere sunt loviți, persecutați, dați judecăței și aruncați în închisori.

După asemenea experiențe ai crede că noi ne-am trezit, că am renunțat la politica împărătească. Ei nu, Radu Roată tot mai trăgea nădejde. El continua să creadă cu îndărătnicie că nu „luminatul“ împărat, nu Viena, ci tot nemeșii mari din Budapesta și nemeșii mici din comitatele Ardealului sunt vinovații. El urma înainte să jure că soarele bunăvoinții lucește și acum, cald și mângâios, la Viena și că numai norul vrășmaș din Budapesta îl întunecă vederii noastre dornice.

O clipă se părea că momentul a sosit, că împăratul convins de experiențele făcute cu ungurii, va fi înțeles, că dualismul și hegemonia ungurească au fost o mare greșală. Era epoca crizelor politice ale obstrucțiunii ungurești din anii 1903—1906.

La spatele figurii tot mai slăbănoage și șterse a bătrânului împărat începea atunci să se întrezărească tot mai clar conturul unui om nou.

Figura viitorului împărat, plină de independență de caracter, de voință energetică și poate și de oarecari bune intenții în marginile interiorului dinastic, începe să trezească iarăș nădejtile și iluziile noastre. Radu Roată se puse atunci să scrie o nouă jalbă. Era o jalbă îmbrăcată de data asta în haina discretă, dar mai pretențioasă, a utopiei politice. Titlul cărții de jalbă, scrisă în nemțește și gândită în

româneasca lui Radu Roată, fu: *Statele-unite ale Austriei mari...*

Și când te gândești că nici zece ani nu ne despart de această ultimă mare naivitate a lui Radu Roată! De atunci câte schimbări! Impăratul se împacă din nou și bucurous cu ungurii (1906). Kossuth ajunse *iubitul meu Kossuth* și ministru al Maiestății Sale. Radu Roată primi ca răsplată, în locul unui portofoliu ministerial, o îmbrânceală și bruftuială jandarmerească la alegeri. Câțiva morți și răniți—ce puțin lucru ne par ei azi!—plătiră cu viața utopia pan-austriacă la Margineni și în alte părți. Mașina maghiară fu pusă din nou în funcțiune, modernizată și perfecționată.

Așa ne găsi anul 1912 și 1913. Ce revoluție adâncă, sguditoare, în timp de pace! Privirile noastre uimite, orbite, văzură ridicându-se un nou soare: soarele dezrobirii naționale prin foc și sânge, prin furtuna, cumplită și răzbunătoare, a războiului de cucerire națională.

Conceptiile nouă politice, loată gândirea noastră fură schimbată din adânc. Calculii noștrii de până atunci fură răsturnați, factorii imaginari, atâta vreme amăgitori fură înlocuiți; locul lor îl luă noul factor neprevăzut, dar real, al Statului românesc, al armatei de dorobanți, al forței naționale libere, crescută încet, în umbră, în hărnicie, în tăcerea avântului de evoluțiune organică, irezistibilă, a unui popor tânăr și viguros.

De doi ani, dar mai ales din vara anului 1913, Ardealul a înțeles că liberarea lui nu poate veni decât din România. În marșul ei biruitor, armata română a învins nu numai pe câmpiile Bulgariei, ci și în inima Ardealului pe care l'a cucerit sufletește.

„Impăcarea“ româno-maghiară din iarna 1913—1914 a fost întâmpinată dela început cu neîncredere, cu ironie lipsită de regrete. Tratativerile au încredințat și pe cel mai naiv Radu Roată că Tisza nu vrea și Viena nu mai poate să-i dea aceea ce el așteaptă. Cei mai tineri, cei mai îndrăzneți, o spuneau pe față că nu împăcarea, nu pacea, ci războiul e ceea ce trebuie să se urmărească.

Tot ei sunt aceia cari, odinioară porecliți *trădători*, la izbucnirea războiului european, au trecut cei dintâi munții așteptând, chemând dezrobirea națională. Aici în România, ei așteaptă clipa cea mare. După două veacuri de suferință și nădejde, de rătăcire și de decepții, Radu Roată a uitat drumul Vienei, el a venit la București.

Pentru întâia oară *aici*, jalba lui va fi ascultată...

Gh. Popp

RAVAȘ DE PESTE MUNȚI

Dragă prietene,

Am fost două zile la țară ca să văd cum renaște firea și în atmosfera curată a câmpiilor înverzite să-mi întăresc nădejdea în sosirea apropiată a altor vremuri.

Am trecut prin multe sate, și românești și streine; am vorbit cu multă lume (așa mai în tăină și pe furis); am văzut și constatat o mulțime de lucruri și stări,—și m'am înapoiat trist și abătut.

Doamne, câtă jale în satele noastre odinioară atât de vesele! Câtă durere în sufletele curate ale celor rămași acasă. Nu mai vezi flori în părul fetelor; nu mai auzi cântece și nu mai vezi horele cari odinioară erau mândria noastră. Femeile, până și jelițele, poartă numai cârpă neagră... Jelesc toți și toate pe cei ce s'au dus și nu mai vin, sau vin neoameni, doborâți de boli și răni, fără să aibă măcar mângâierea de a ști că suferă pentru că au luptat ca nepoții și strănepoții să ajungă zile mai bune.

Bărbați nu mai vezi prin satele noastre. Numai copii nevârstnici și moșnegi neputincioși și femei, femei, femei cari plâng că n'au ce să le dea de mâncare la copii. În zadar intră în prăvălia negustorului străin, cu bani numărați, străinul le arată ușa: „Duceți-vă în România, să vă dea ea de mâncare“.

În margine de drum, aproape de capul satului, stă

un copac bătrân, cu crengile ce se întind departe peste drum. Acum e în floare și dă umbră. Cum am trecut, tovarășul meu, un bătrân de vre-o 65 de ani, își descopere capul și-și face cruce: „Să odihnească în pace!“. Intrebându-l de ce-și face cruce, știi ce mi-a spus? De copacul acesta s'a spânzurat, în ziua de Paști, o sârmană femeie care venise din alt sat să ducă câteva copuri de mălaiu pe seama copilașilor, că în satul ei nu se făc bucate. Mălaiu a găsit sârmana, dar nu l-a putut duce acasă, pentru că fără permisiunea, în scris, a autorităților nici un grăunte nu poate trece dintr'un sat în altul. Jandarmul i-a luat mălaiul—și copilașii au rămas și fără mamă!...

Și par'că e o minune, cum poporul ăsta necăjit, cu toate acestea nu și-a pierdut nădejdea, că nu e departe vremea când toate se vor îndrepta spre bine. Ei, poporul sănătos dela țară, cred mai mult decât noi, sau, poate, numai ei mai cred că în curând vor răsuna pe aceste plaiuri românești goarneau Dorobanșilor. Dimpotrivă, cu cât cresc necazurile, cu atât mai apropiată văd sosirea zilei mari.

Noi, aceștia dela orașe, intelectualii cari facem combinațiuni diplomatice, pe cari ne influențează, în bine sau rău, fiecare știre de pe câmpul de război,—noi ne pierdem în explicații și interpretări, poporul însă a rămas același—el crede și nu vrea să știe de nimica alta.

Și credința aceasta mare și înălțătoare să rămâie oare nerăsplătită? Au fost înalți munții cari ni-au despărțit politicește, dar și mai înalți, înalți până la cer, vor fi alunci munții de granit cari ne vor despărți pe veci—susletește.

Nu de dragul nostru, al scepticilor și cărturarilor slabi în credință dela orașe, ci de dragul poporului, de dragul vigurosului element fărănesc dela sate așteptăm să sune odată clopotele voastre vestind tuluior că a sosit ciasul răsplătirii suferințelor îndurate în veacuri nenumărate.

În viață, ele ne vor face să plângem de bucurie; morți,—ele ne vor face să odihnim fericiți!...

Al tău C.

PE DRUMUL DAMASCULUI

Speaking out is an intellectual duty.

Apărarea convingerilor cu îndârjire este, desigur, una din marile virtuți care pot fi podoaba unui om. Și, în mijlocul societății noastre în care compromisiunile sunt adeseori norme de conduită, iar minciuna, lingușirea și lașitatea cei mai teribili germeni de infecție intelectuală, un om care își apără convingerile e un erou.

Dacă însă un strein, venit dintr'un ținut depărtat, unde n'a străbătut nici-o noțiune despre spiritul public din țara noastră, ar trece în zilele acestea de neliniște pe la noi, și-ar da osteneala să ne cunoască puțin, ar face observația că n'a văzut nicăeri mai mulți oameni care să-și apere convingerile cu tărie ca în România anului 1915. Și dacă ar cerceta ce convingeri aveau mulți dintre fruntașii intelectualității românești, doar câteva zile înainte de izbucnirea marelui războiu european, ar fi constrâns cu siguranță să întituleze notele sale cu privire la noi „pe drumul Damascului“. Fiindcă ar constata o schimbare subită a convingerilor, la fel cu acea produsă asupra păgânului Saul, în drumul spre Damasc.

Intr'adevăr, ziare care își schimbă atitudinea, broșuri de tot soiul, conferinți, reviste, consfătuiri, mai mult sau mai puțin francmasonice, sunt rezultatul febrei activității a unor factori oarecare din viața noastră publică.

Ceiace surprinde însă, indignază pe oricine, și ne revoltă pe noi cei din țară, este că transformarea intelectuală subită a isbit tocmai pe unii dintre Ardelenii așezați de mult aici și cu însemnate rosturi la noi. Înainte de războiul european actual, acești ardeleni se jeluiau, ne înduioșeau cu jalea lor că Ungurii vor să stingă „candela culturii românești“ peste munți. Erau nelipsite vorbele lor de blestem și jurămintele de răsbunare împotriva „Hunilor lui Arpad“. Noi toți îi ascultam ca pe niște soli ai durerii fraților asupriți și activitatea noastră pe terenul educației naționale era sporită în fiecare zi, pregătind tineretul în vederea luptei de eliberare de sub jugul unguresc.

Acum însă unii dintre acești „soli“ ne spun, că Ungurii sunt cel mai bun și mai drag popor, că ei sunt singurii care ne pot face fericiți și pe lumea aceasta, ca și pe cealaltă, că trebuie să-i îmbrățișăm. Broșuri iscălite cu pseudonime ale unor anonimi infirmi intelectuali zboară, ca frunzele desprinse din anumite locuri, unde le așezau vechii statuari greci, lăsând să se vadă rușinosul duh care le-a plăsmuit într'un stil de abecedar și o cugetare de băiat de prăvălie.

Și aceste broșuri se trimit *ofițerilor și gradaților armatei*, plictisesc pe profesori, fac deliciul studenților, indignează legațiile române în străinătate.

Numărul acestor „Sauli“ care cad orbiți de strălucirea fantomei bravului la fugă Ianoș e destul de mare.

În țară la noi a fost totdeauna o largă toleranță a libertății de cugetare. De accia „frații“ care ne îndeamnă să îmbrățișem pe Unguri n'au suferit nici-o consecință. Ca o înaltă datorie morală trebuie totuși să-i întrebăm: *când au spus adevărul?* Acum, sau atunci când suspinau împotriva sugrumătorilor maghiari? Formula că „acestea sunt convingerile lor“ nu mulțumește pe nimeni. O schimbare a opiniilor nu se poate opera subit. Nu s'a văzut încă minunea ca cineva să se culce seara om cinstit și să se scoale dimineața canalie.

D. N. Ciotori

BLĂSTĂMUL CODRULUI

*„Nu blăstăm eu! Ci blastăme-te ochii
Nevinovați, de lacrimi plini!
Ci blastăme-te mânilor orfane,
Ce cer un corn de pâine să le-alini!*

*„Nu blăstăm eu! Ci blastăme-te sânii
Sfârșiți și stânși ai mamelor sfârșite,
Și blastăme-te toți, vai!, toți bătrânii
Sătui de zile negre, chinuite!*

„Eu n'am cuvinte astăzi să blăstăm,
Să pot să spun, vai! tot ce-aș vrea să spun!
A' blăstămelor negre diademe
Pe fruntea ta eu numai ți le pun!

„Căci mi-ai zdrobit fără de rost stejarii
Și n'ai lăsat să-i prohodesc măcar!...
...Și-acasă cum se slâng cei buni și dragi,
Plângându-și rostul mașter și amar!

„Și mâne!, mâne-i zi de serbătoare,
Și veseli oameni vor veni la noi!
Și... vor găsi pe cei umili de veacuri
(Lipsește versul al pătrulea).

„Și nu va fi în codru 'ntreg un suflet
Cu ochii plini de 'ntreaga bucurie
Căci... tot cătunu-și are-un mort în casă
Și fiecare suflet este o pustie....

„...Dar vor ieși copiii să sărute
Pe oaspeții cari vor veni la noi...
Și n'o mai fi furtună blăstămată.

„Și-om prăznui, cântând, izbânda mare,
Și vor ieși toți morții din morminte:
Căci vii sânt morții toți la suflul mare
Al primăverii celei mari și sfinte!...“

.....

'Dormiți, cei buni, cei mari, cei mucenici:
Peste mormântul vostru 'nstrăinat
In toată ziua soarele veni-va
Cu ceru 'ntreg de stele la 'nchinat.

STAT ȘI POPOARE

În țara noastră nu ne dăm seama atât de limpede de cuvântul în numele căruia sunt posibile toate nelegiuirile și toate crimele imaginabile la niște vecini atât de aproape de noi, Ungurii. Pentru noi forța creatoare, factorul hotărâtor în dezvoltarea istoriei, elementul contribuitor la civilizația omenirii este *poporul*. Căci *poporul* pentru noi este concretizarea socială cea mai înaltă dela care pornesc toate manifestările vieții umane de la cele mai simple până cele mai complicate forme. Arta, știința, literatura, forma politică de dezvoltare toate sunt creațiunile *poporului*. Și de aceea în viața noastră istorică dela primele închegări ale cronicarilor până la marile opere de sinteză istorică din timpurile noastre¹⁾, punctul de plecare, de înțelegere și de dezvoltare istorică a fost totdeauna *poporul* nostru în întregime, fără să se țină seamă în ce granițe de Stat eră cuprins.

Ungurii au avut o dezvoltare istorică cu totul deosebită și când dela 1867 au ajuns să fie stăpâni într'o țară în care marea majoritate nu erau Unguri, s'au aflat în fața unei realități pe care, neînțelegând-o, au căutat mereu s'o sugrume. Cum niciodată n'au avut nicio sămânță de putere creativă așa și acum au împrumutat imediat dela Germani formula. Germanii luptaseră cândva pentru libertatea popoarelor, filozofii lor (Herder) arătaseră chiar însemnătatea acestui factor primordial în omenire însă în a doua jumătate a secolului al XIX-lea din nou „ideia de stat“, de origine prusiană, deveni din ce în ce mai puternică. Iar când și alte popoare își cereau dreptul la viață, atunci „Statul“ pentru Germani a devenit cea mai înaltă abstracțiune, a devenit zeița neîmblânzită în fața căreia toți trebuie să se închine.

În numele lui Luter au cerut cândva Germanii dreptul de a se ruga lui Dumnezeu în limba lor, în numele zei-

1) Este interesantă constatarea că într'o colecție germană numită „Istoria statelor Europene“ d-l N Iorga a scris o „istorie a *poporului* românesc“.

ței „Statul“ nu e rar să-i auzi azi mirându-se cum să mai poate tolera ca Danezii din Schleswig-Holstein d. p., și ei protestanți, să-și audă rugăciunile de Duminică în limba lor. În zorile secolului al XIX au luptat pentru înlăturarea apăsării napoleoniene, pentru viața liberă și creatoare a *poporului* iar astăzi „Statul“ le cere să închidă toate școlile din Schleswig-Holstein, din Polonia și din Alsacia-Lorena. Și cultul acestei abstracțiuni e de o logică atât de absolută încât nu să dă înapoi în fața niciunei concluzii. Amundsen e *Norvegianul* care a fost cel dintâiu dintre toți muritorii la polul Sud. Întorcându-se a ținut conferințe în toată Europa, în multe orașe germane a vorbit în limba germană, într'un oraș din Schleswig trebuia să vorbească într'o seară în limba germană și în altă seară în limba daneză pentru cele două popoare din acel oraș. *Statul* însă nu are decât o singură limbă și de aceea conferința despre *polul Sud* a fost interzisă. Aceasta în 1914. Proprietatea tuturilor nicăeri nu e mai respectată și mai apărată decât în Prusia, aceia însă pe care închiziția îi află că nu se închină noiei zeițe nu mai au dreptul la proprietate (vezi legea de expropriere și mai ales aplicarea ei în Polonia).

Să mai amintim toate crimele săvârșite față de civilizația Europeană în războiul timpurilor noastre numai pentru satisfacerea aceleiași zeițe?

„*Statul este puterea*“ (Treitschke) aceasta au învățat Ungurii dela Germani și cum prin pactul dela 1867 au căpătat puterea atunci nu le rămânea decât o singură datorie: să menție și să întărească această putere. Dacă n'ar fi luptat zi cu zi pentru menținerea acestei puteri ar fi pierdut orice *raison d'être* a Statului creat în 1867. Și atunci să văd deodată o mulțime de noțiuni nouă în viața publică din Ungaria: cetățeni unguri (állam polgár) și alături de ei *Unguri nemaghiari* (!), limba statului (állam nyelv) care e singura limbă națională și alături de ea alte limbi, cari sunt numai maternă și în fruntea piramidei zeița înfricoșată cu numele ei unguresc *állameszme*, ideea de stat. Cine nu să închină ei, sunt dușmanii statului (államellenes) și trebuiesc nimiciți. Atât de mult îi preocupă pe Ungurii

aceste idei încât le urmăresc cu o stăruință rară până în cele mai mici amănunte. Cazul abecedarului, care înainte de 1867 avea ca exerciții de citit „Roma“ și „Romanii eroi“, iar după acest an s'a transformat în „rămă“ și „rămă mereu“, e tipic. (v. G. Sima, școala românească din Transilvania și Ungaria, București, 1915, p. 54).

Toată vicața publică a Ungariei mai bine de o jumătate de veac are la baza ei lupta aceasta dezaastroasă între închinătorii acestei artificialități, acestei abstracțiuni și între realitățile puternice cari au avut o întregă vicață de dezvoltare înainte de existența lui *allam eszme*.

O autosugestie primejdioasă și o concepție despre națiunea lor, de a nu fi numai o națiune capabilă, ci de a fi singura și cea dintâi națiune capabilă din lume i-a orbit totdeauna pe Unguri și de aceia n'au putut vedea deosebiri enorme cari îi despart de Germani. Acolo majoritatea enormă a populației germane față de minoritatea negermană nu poate fi discutată. La o populație de 65 de milioane, numai ceva peste 4 milioane sunt negermane. Acolo o națiune de mai bine de 60 de milioane au acciași credință de stat. În Ungaria abia dacă poți afla 8 milioane la o populațiune de 20 de milioane. Cifre mai vorbitoare nu să pot găsi, totuși niciodată n'au putut fi înțelese de Unguri. În Germania cultura unui popor care a dat pe Goethe, pe Kant și pe Beethoven face ca lupta să nu fie nervoasă și agitată, chiar atunci, când sub inspirația bismarckiană, devine revoltător de brutală. În Ungaria în numele cărei culturi pot sprijini pe *allam eszme* cele 8 milioane? Popoarele celelalte toate își au cultura lor într-o nimic inferioară culturii maghiare.

De aceia după mai bine de o jumătate de veac lupta aceasta n'a avut decât un singur rezultat: împiedicarea progresului tuturilor popoarelor—și a poporului unguresc—din Stat. A fost o luptă numai pentru menținerea tuturilor bunurilor câștigate de popoare înainte de 1867 și a puterii dobândite de Unguri în 1867. Și aceasta s'a văzut în ziua chemării la luptă în falfăirea steagurilor și în cântecele de luptă. Nu steagul statului, nu steagul armatei a ținut strâns trupele și a îmbărbătat sufletele, ci numai steagul popo-

rului. Fiecare popor a plecat cu steagul lui. Zeița „Statul“ a văzut în acest al doisprezecelea ceas cât de puternică este realitatea și cât de puțini îi sunt închinătorii. Și totuși n'a înțeles adevărul în întregimea lui. Căci aceasta nu se poate decât în ziua când nu vor mai fi două steaguri, ci când steagul poporului și al statului vor fi unul și același.

Em. Panaitescu.

CINE A VOIT RASBOIUL EUROPEAN?

Rusia, bătută de Japonia și subminată de continue mișcări interne revoluționare și anarhice; *Anglia*, fără armată și amenințată, pe urma chestiunii autonomiei irlandeze, de un războiu civil; *Franța*, frământată de un lung șir de crize interne și în pragul unor reforme militare; *Austro-Ungaria*, stat în descompunere și în așteptarea unui eveniment strălucit care să mai întârzie soluția completă; *Germania*, înarmată fără seamăn și în apogeul său politic și economic,—care dintre aceste cinci state a dorit războiul mondial de azi?

Nu vom încerca să răspundem, ci lăsăm această sarcină cititorilor noștri, dându-le ca sprijin și câteva rânduri din documentele diplomatice publicate dela izbucnirea războiului încoace.

Jules Cambon, ministrul Franței la Berlin, către guvernul francez (25 Iulie n.):

„O personalitate germană marcantă mi-a mărturisit că în Berlin a fost mare teama că Serbia va accepta en bloc nota Austriei, rezervându-și numai discuția în ce privește aplicația ei...“

În aceeași zi, *Jules Cambon* mai comunică:

„Insărcinatul de afaceri al Rusiei i-a exprimat secretarului de Stat (Jagow) regretele că guvernul german nu se gândește la răspunderea pentru cazul că ar izbucni ostilitățile cari s'ar putea întinde peste Europa întreagă. Dl. de Jagow a răspuns că nu crede în astfel de consecințe.“

* * *

Insărcinatul de afaceri al Franței la Londra comunică guvernului francez (27 Iulie n.).

„Ministrul Germaniei și Ministrul Austro-Ungariei lasă să se înțeleagă că ei sunt siguri că în cazul unui conflict general Anglia va rămâne neutră.“

Ministrul francez la Constantinopol comunică în aceeași zi:

„Aci se crede cu stăruință că nici de data aceasta Rusia nu va interveni în favorul Serbiei, dacă s'ar naște un conflict înarmat“.

Sir. E. Goschen, Ministrul Angliei la Berlin comunică guvernului englez (28 Iulie):

„Colegul meu din Austria mi-a spus azi că războiul general e foarte neprobabil, deoarece Rusia nici nu dorește războiul și nici nu e pregătită pentru el. Eu văd că părerea aceasta aici este împărtășită de multă lume“.

* * *

Sir. E. Rodd, Ministrul Angliei la Roma, comunică guvernului englez (29 Iulie):

„Ministrul de externe (italian) mi-a spus între altele că este foarte greu să convingi Germania despre hotărârea serioasă a Rusiei de-a sprijini Serbia între orice împrejurări“.

Aceiași zi, *M. Barrère*, Ministrul Franței la Roma, comunică guvernului său:

„Marchizul di San Giuliano mi-a spus că, din nenorocire, în întreg conflictul acesta convingerea Austriei și Germaniei a fost și este și azi că Rusia nu se va mișca. Marchizul di San Giuliano mi-a citit o telegramă a Ministrului Italiei la Berlin, în care acesta raportează despre întrederea sa cu Secretarul de Stat al Germaniei. Acesta și-a mărturisit din nou credința că Rusia nu se va mișca“.

Credința aceasta explică energia extraordinară a notei austro-ungare adresată Serbiei, o energie de care a fost mai surprinsă—*Austria* însăși.

Spicuitor.

AUTENTICĂ

Scena s'a petrecut în clasa I-a liceală la ora de românește:

Profesorul: (După ce s-a citit o bucată de „De Amicis“, încheind:)
Așa băeți; pe lângă că era un mare scriitor, mai era și un mare patriot așa cum au fost Bolintineanu, Alexandri... și toți scriitorii...

Un elev: Nu toți, dom'le!

Profesorul: Cum nu toți, mă?

Elevul: (intimidat) Nu toți!

Alt elev: (venindu-i în ajutor fără să poată pronunța pe r) Sunt și tlădătoți dom'le!

Profesorul (răstit) Ce mă?

Elevul: (intimidat) Tlădătoți!

Al III-lea elev: Slavici dom'le!

Al IV-lea (mititel din fundul clasei) Are două bucăți în carte, dom'le!

Profesorul: Va să zică Slavici...

Al II-lea elev: Tlădăto! dom'le!

Profesorul: Și ce trădează, mă?

Al II-lea elev: (se frământă încurcat)

Profesorul: Ce trădează, spune?

Al II-lea elev: Apoi... pe noi dom'le... pe noi Lumânii!

Al V-lea elev (mic și cărn de lângă fereastră, care sta de mult cu două degete ridicate, ne mai putându-se stăpâni:) La casă e patru vardiști dom'le... de-l păzesc dom'le!

Al I elev: Scrie la „Ziua“!

Al V-lea elev: (copilul unui refugiat din Ardeal) „Ziua“ e un ziar domnule, venia și pe la noi... Când eșia lumea din biserică... II da la toți... Eu l'am văzut...

Al II-lea elev... El e din Transilvania!

Al V-lea elev: (continuând) L'am văzut... Umbra cu el și pe la casele oamenilor... din casă în casă...

Al III-lea elev: Și Slavici e din Transilvania!

Al V-lea elev (continuând) L'am văzut domnule... Și toți oamenii îl lua și-l citia... da... era *musai* domnule... că cine nu-l primesce, *mintean* îl globește...

Toată clasa: (râde de vorba ardelenescă a micului ardelean).

Un elev.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

DIN VIAȚA ARDEALULUI

„Acum vă cunoaștem!..“ Iaca cea mai nouă lozincă a „patrioților“ din Ardeal! Vorbeam în una din zilele săptămânii de față cu un țăran inteligent din o comună fruntașă românească dela poalele Carpaților, și la întrebarea mea: „Și cum se poartă azi cu dumneavoastră, cu țăranii, dregătorii (autoritățile) unguri? Dupăce sărmanii noștrii voinici au dat pe câmpul de război atâtea semne de vitejie rară, simte-se măcar cât de cât urmarea acestei vitejii în purtarea lor față de poporul nostru?“

„Dimpotrivă! — răspunse frumosul țăran, — noi simțim suflul tot mai rece, tot mai înghețat, asupra noastră din gura acestor dregători ai statului. Nu știm ce li s'o fi spunând de către mai marii lor, ce nu, despre ficiorii noștri, dar ei ne aruncă mai nou în obraz cuvântul, după care se vede clocotind o ură tot mai răzbunătoare, că: „Acum vă cunoaștem noi pe voi, că ce credincioși sunteți acestui stat! Ne vom răfui noi socoata după sfârșitul războiului!..“

Se pare că ei pornesc din faptul, că pe lângă cele 400.000 de Români ce s'au dus sub steagul Impăratului și cari suportă cu resemnare de mucenicie grozăviile războiului, — s'au aflat și vre-o sută-două de tineri, cari au dezertat. Ca și cum nu orișice armată din lume nu și-ar fi având dezertorii ei. Pentru subtragerea acestora însă dela luptă, ei nu vor să mai recunoască nimic nici din vrednicia sutelor de

mii a celor cari luptă! Dar de mii multe de maghiari, evrei și sași, cari au dezertat și ei, nu fugind chiar din țară afară, ci așcunzându-se în chip laș prin cele cancelarii și prin slujbe dosnice, pe la spitale, ca ajutori ai jandarmeriei, pe la pază de poduri prin țară, — tot atâtea locuri de scutire de războiu, — de ce nu găsec patrioții nimic? Pe aceștia nu-i văd. Aceștia fac parte din legațiunile de „eroi“ fără pereche, cari așteaptă grasa răsplată a „bravurei“ lor și cruci de „merite“.

Vai de bieții Români cari ar rămânea încă sub oblăduirea unor oameni cu ochi atât de drept văzători ca și acești archișoviniști, buni pentru orice, dar nu pentru a conduce soarta atâtor popoare!

Sigii pe cotărcile cu porumb ale Românilor. — În Ungaria s'a început rechiziționarea cerealelor nu numai pe la domeniile mai mari, ci chiar și prin satele sărace. Autoritățile au ieșit, încă pe la începutul anului de față, prin comune și au cerut fiecărui om să arate câte „bucate“ (cereale) mai are? Românii noștri au obiceiul de a-și îmblăți ori sfărâma porumbul numai așa pe rând, câte-o ferdelă două, cât duce la moară, celelalte stă așa pe tulean în coșare (cotărci) de nuele sau de lanțuri de brad, că se usucă mai bine fiind bătut de aer.

Azi coșoarele Românilor pe sate, în care s'au mai găsit porumb nesfărâmat sunt puse sub sigil câte două-trei într'un sat. Autoritățile le-au pecelluit, arătându-le că are prea mult pentru casa lor, și li se lasă numai atâta și-atâta, restul se rechiziționează de stat și se va aduna și se va împărți între cei ce nu au.

Dacă această împărțeală s'ar face tot aci în comună, oamenii nici n'ar murmura așa tare, dar de regulă să ia pristosul găsit în coșarele alor doi-trei țărani mai cu stare, și se trimete știe D-zeu pe unde prin Ungaria, — iar sărăcimea comunei însăși trebuie să alerge pe la centru comitatului (județului) să ceară și să aștepte până le-o veni — *din România!*

CÂNTEC POPORAL DIN RAZBOIU

*Împărate, împărate,
Cu răgute nu te bate,
Că-ți faci prea multe păcate;
Că-s răgute tinerele
Și să știi că ne e jele
Cum trece glonțu prin ele;
Că-s răguții tinerei
Și tu nu te-nduri de ei
Să-i omoare ca pe miei.....*

CRONICI

Conferința d-lui N. Iorga, anunțată de noi pe Vineri 17 Aprilie c., s'a amânat din motive neprevăzute, pentru altădată.

Comitetul „Tribunei“.

Politică.

Conferința d-lui Octavian Goga. — Sâmbătă 4 Aprilie d. Oct. Goga a ținut o conferință la Turnu-Severin despre situația Ardealului și alitudinea politică a României. D-sa a făcut o paralelă între concepția națională a sârbilor și între tendințele centrifuge ale celorlalte neamuri din Austro-Ungaria, a înfățișat istoricul luptelor politice din Ardeal din cele mai vechi timpuri și mai ales în ultimii 30 de ani, arătând că singura deslegare firească a problemei e intrarea în acțiune a României. Conferința, care a avut un mare succes, a fost asistată și de numeroși ofițeri din cele 3 regimente ale garnizoanei, cum și de mai mulți intelectuali sârbi din Cladova, între ei un colonel sârb.

Insemnăm că ora la care a vorbit poetul a coincident cu o canoadă sârbească pe malul celălalt al Dunărei. Bubuitul tunurilor sârbești părea un auguriu al începerii ostilităților noastre contra Austro-Ungariei.

Adevăruri austro-ungare. — După căderea cetății Przemysl, agenția Westnik a arătat prin telegrama din Petrograd datată la 11 Martie, că numărul prizonierilor făcuți cu ocazia capturării era de 117.000 soldați, 2953 ofițeri și 9 generali.

Austria dezmente această cifră prin comunicatul Legațiunii Austro-ungare, publicat de ziarele cu data de 15 Martie.

„Efectivul în cursul celui de al doilea asediu era de 44.000 oameni, infanterie și artilerie, din care două treimi Landsturm (trebuie scăzut din această cifră 10.000 oameni pierduți în cursul ultimei eșeri din 19 Martie st. n.)“.

La 4 Aprilie însă Korr. Bureau (agenția oficială austriacă) trimite ziarelor o lungă depeșă intitulată „Cum a fost aprovizionat Przemysl“, din care reproducem următoarele:

„Totuși în timpul asediului al doilea, garnizoana efectivă a întrecut considerabil numărul garnizoanei normale. A trebuit hrană pentru 128.000 oameni și 14.500 cai, afară de populația civilă și 2000 prizonieri.“

Accastă telegramă confirmă deci știrea dată de Ruși la 11 Martie și dezmente comunicatul Legațiunii Austro-Ungare din 15 Martie. Ce se întâmplase?

Ridicându-se din diferite părți acuzații că Comandamentul mili-

tar fusese lipsit de prevedere, neaprovizionând în mod suficient cetatea, mai ales că era vorba de o garnizoană de numai 44.000 de oameni, guvernul a trebuit să se apere, și făcând'o, a fost nevoit să arate cifra exactă a garnizoanei, desmințând astfel propriile lui comunicate.

La 15 Martie Austriacii declară că Rușii au făcut la Przemysl 34.000 de prizonierii, la 4 Aprilie tot Austriacii arată că garnizoana cetății a fost de 128.000 de oameni...

Iată cum trebuie descifrate telegramele și comunicatele oficiale austro-ungare.

Să nu uităm Banatul! ne strigă în „Adevărul“ nouă tuturora d. prof. Virgiliu Popescu, el însuș bănățean. Noi credem însă că acei ce vorbesc numai de *Ardeal* nu o fac intenționat, ci numai pentru scurtîmea expresiei, înțelegând prin această denumire toate ținuturile românești din Ungaria. A uită pe bănățeni cari sunt și ei români foarte buni, ar fi o nedreptate și un păcat contra intereselor neamului întreg. Propaganda d-lui V. Popescu pentru Bănat este totuși binevenită spre a lămuri pe cei dezorientați.

Un gest patriotic e al d-lui Luca Elefterescu (Ploești) care făgăduiește câte un pogon de pământ familiilor mobilizaților din comuna Netoți, unde se află moșia d-sale, „cari vor muri dincolo de Carpați“. „D-sa mai pune 2000 de lei la dispoziția reg. 18 (în care servește fiul D-sale ca ofițer) în acelaș scop și 10.000 de lei pentru un azil militar sau o școală de menaj „pentru copilele celor ce vor lua parte în războiul pentru rezrobirea românilor din Transilvania“. E un gest patriotic, vrednic de mărimea timpurilor spre cari mergem.

„Încă o idee părăsită“ numește d. Iorga ideia de a scoate, împreună cu d. Goga, „Neamul românesc“ ca foaie zilnică de propagandă națională. La apelul D-sale s'au adunat abea 2000 de lei prin secțiile Ligii, prea puțin decât să se poată încerca ceva. D. Iorga adaugă, cu durerea resemnării: „Aceasta e ultima încercare pe care o fac de a da opiniei publice o foaie de onestă sfortăre către viața culturală și politică a timpurilor noastre. Copii noștri vor avea-o desigur, și fericesc încă de astăzi pe acela care va găsi de acum în câteva zeci de ani ceea ce incultura și lipsa de ideal mi-au refuzat cu atâta hotărâre, mie“.

Înțelegem și repetăm durerea d-lui Iorga, dar suntem mai optimiști. Mai curând decât se crede, sperăm că va răsări organul zilnic al ideii naționale. Il vor produce necesitatea și elementele cari ne-tăgăduit *există*.

O mărturisire tardivă. — In Budapesta s'a descoperit o nouă afacere veroasă. Comitetul budapestean al societății „Emke“ (Liga culturală maghiară din Ardeal) a profitat de răsboiu ca să exploateze,

în folosul câtorva membri, sentimentele de umanitate. Sub firma societății „Crucea-Roșie“ a vândut timbre de ajutor, dând „Crucii Roșii“ numai o intimă parte a câștigului. Un consilier ministerial, *Ioan Șorban* (Șerban) a fost delegat să ancheteze afacerea. Despre ancheta aceasta ziarul ungiuresc „Ar Est“ scrie:

„După ce l-au putut induce în eroare pe acest consilier ministerial, au încercat să-l învinovățească că este dușman al comitetului fiindcă este român. Cunoaștem prea bine acest metod, această tactică a speculatorilor cari se ascund sub mantaua patriotismului sfânt...“

O mărturisire foarte prețioasă, dar prea trădăvă.

Mișcarea culturală.

O dramă a pământului nostru. — La teatrul Național *Bujoreștii* rămân nu numai singurul succes al anului, ci e un succes cum de mult n'a mai văzut teatrul nostru. Fotin Bujorescu e personagiul pe care autorul a reușit să ni-l dea pe deplin, unitar, logic și întru toate adevărat. Vechiu boier de-al țării noastre, care nu poate să mai aibă liniște la gândul că și-ar pierde neamul și de aci întreaga orbire numai să-și găsească pe cel care va continua neamul *Bujoreștilor*. Intreaga desfășurare e ținută într'o înaltă atmosferă de idealism concretizat prin reușita figură de jertfă a lui Amos. Deși permisă — refuzul ofițerului de a-și schimba numele — nu e destul de convingător dată, și deci formează un defect inițial în desfășurarea conflictului, totuși întregul să susține puternic.

Piesa d-lui Caton-Teodorian e o dovadă strălucită cum și fără motive istorice și fără propoziții naționale, totuși poți să dai o atmosferă cu totul legată cu *pământul* de unde ai plecat.

Un ardelean vizitând școlile din România. — D. Dr. O. Ghibu fost inspector general al învățământului românesc din Transilvania, a fost autorizat de onor. minister al cultelor și instrucției publice din România, să viziteze școlile din țară, având să prezinte Ministerului, la sfârșitul inspecțiilor, și un raport despre constatările făcute.

Din reviste și ziare

În *Revista Istorică* (anul I No. 3) sub titlul *Horea și Moldovenii* citim următorul articol datorit d-lui N. Iorga:

Horea căpetenia, menită muceniciei, a Românilor din Ardeal revoltați împotriva unui regim de apăsare socială și fiscală, care era și o apăsare națională, a avut legături cu Moldova.

Ni-o spune la 1795, zece ani abia după schinguirea din Alba-Iulia, însuși internunțiu de Herbert-Rathkeal (raport din 10 Octombrie; Iorga, *Documente Callimachi*, II, pp. 513-4, no. 164).

Trei țărani din partea lui veniră la Iași, unde domnia atunci — Internunșiiul o știe — Alexandru Constantin Mavrocordat. Cel care vorbia, „în latinește“ — adică în românește — era un „Janos ou Jonas“, „om de vre-o 40 de ani, voinic, bine făcut, deosebit prin niște mustăți enorme“.

Prin ei s'ar fi cerut o intervenție la Poartă, ca aceasta să deie ajutoare, — ceea ce s'a refuzat.

Dar o întrebare ni se pune; oare dela *Poartă* s'a cerut ajutorul?

Și, dacă nu dela Poartă, această dovadă a instinctului unității românești, la acești bieți țărani ignorați, luptând pentru scopuri abia întrevăzute, ar fi extrem de importantă și de înduioșătoare.

* * *

Epiloguri... Primarul Vienei, dr. Weisskirchner se apără într'un discurs ținut la Viena împotriva bănuelilor cari se răspândesc la adresa lui. Intre altele spune:

„Am fost bănuțit că acum de curând mi-am măritat fata și drept trusou i-am dat *cincisprezece saci de fână...*“

Primarul, firește, desminte că ar fi dat acest trusou. Impăratul, dacă mai dispune, poate da așa trusou.

Cărți primite la redacție

I. C. Cantemir: *Printul de Bismarck (1815—1898)*, București Editura „Flacăra“, 1915. Prețul 60 bani.

Eug. Ciuchi: *Din taina vieții, poezii*. București. Tipografia „Lupta“ 1915. Prețul 2 lei.

B. Nemțeanu: *Stropi de sare, poezii*, București. Librăria A. A. Stănculescu.

Al. Ciura: *In războiu. Schițe și momente din Ardealul de astăzi*. — Blaj. 1915. Tipografia Seminarului teologic greco-catolic.

* * *

Les annales politiques, revue mensuelle de la politique extérieure mondiale No. 2. Directeur: Mircea R. Șirianu, rédacteur en chef: Alexandre Emile Lazarescu. Redacțiunea, București 48 Calca Plevnei. Prețul 1.50 lei.

BIBLIOGRAFIE

<i>Iorga</i> , Istoria comerțului românesc I	Lei 3.50
„ O luptă literară vol. I	„ 3.—
„ Intrunirea Ligei culturale dela 15 Februarie 1915	„ 30
„ Partea lui Napoleon III în Unirea Principatelor	„ 50
„ Conspirații și scandaluri bisericești	„ 25
„ Ce este un monument istoric	„ 25
<i>Baden-Powell</i> , Cercetașii	„ 3.—
<i>Scânteie</i> , Legea pentru avutul Străinilor	„ 1.—
<i>Dr. I. Mihalovici</i> , Plăgile prin arme de foc de război ale Craniului	„ 1.50
<i>F. Sion</i> , Despre Bancrute și Faliment	„ 1.50
<i>Maior V. A. Bacaloglu</i> , Scrieri patriotice	„ 1.20
<i>G. T. M. Varone</i> , Existența, Munca, Plictiseala și Minciuna	„ 1.—
<i>I. Pârvu</i> , După moartea lui Manase piesă în 3 acte	„ 1.50
<i>E. Stusanschi</i> , Bucovina în zilele Rușilor	„ 1.—
<i>I. Vasilescu</i> , Recensământul și modificările impunerilor în legea pentru constatarea contribuțiilor directe	„ 1.50
<i>P. C. Godescu</i> , Furi pustiesc ogorul	„ 40
<i>Z. Bârsan</i> , Ca mâine va bate ceasul	„ 50
<i>V. V. Haneș</i> , Francezii și Români	„ 75
<i>Rădulescu</i> , Lucrări asupra unei organizări a comerțului de cereale	„ 40
<i>Rădulescu</i> , Asigurările agricole mutuale	„ 50
<i>Dr. Aurel Morariu</i> , Bucovina 1774—1914	„ 1.50
<i>Maiorul C. Săvescu și Maiorul I. Manolescu 1914—1915</i> , Răz- boiul cel mare	„ 6.80
<i>Mircea Alexiu</i> , Din împărăția durerii	„ 30
<i>Dr. Urechidă</i> , Factor răspunzător, decorat, mica publicitate	„ 50
<i>Demetrescu</i> , Spre ziua cea mare	„ 1.—
<i>Const. Golescu</i> , Insemnare a călătoriei mele făcută în anul 1824, 1825, 1826.	„ 2.—
<i>Al. F. Stanciovici</i> , Harta Etnografică a țărilor locuite de români	„ 2.—
<i>D. Stoenescu</i> , Legea asupra drepturile proprietarilor	„ 4.—
<i>G. Montignac</i> , Kaiserul? piesă într'un act	„ 6.—
<i>I. Vasilescu</i> , Contravențiunile fiscale	„ 2.—
<i>Dr. V. Grünfeld</i> , Căutarea sănătății	„ 1.50
<i>I. Radu</i> , Conflagrațiunea Europeană și dreptul internațio- nal public	„ 1.50
<i>G. T. Ionescu</i> , Buletinul legilor și regulamentelor 1913—1914	„ 5.—
<i>I. C. Cantemir</i> , Prințul de Bismarck 1815—1898	„ 6.—
<i>Gorovei</i> , Șezătoarea vol. XIV	„ 3.—

Toate aceste cărți și publicațiuni se găsesc de vânzare la **Librăria**
A. A. Stănculescu Bd. Elisabeta No. 5 (Eforie).

LIBRĂRIA A. A. STĂNCIULESCU

BULEVARDUL ELISABETA No. 5.

Aduce la cunoștința onor. cetitorilor „Tribunei“ că are în depozit: toate scrierile românești din țară și de peste hotare; în special depozitul: Minerva, Flacăra, Neamul Românesc, Academia Română, Casa Școalelor, ed. Vițeii Românești, Bibl. pentru toți, Bibl. Cosinzecana, Bibl. Lumina, Bibl. Comisiunii Monumentelor Istorice, Bibl. Agriculturului, etc. Cât și publicațiunile colaboratorilor „Tribunei“. Deasemenea Bibliotecile streine; Bibl. Ollendorf, Moderne Bibliothèque, Bibl. Nelson ed. Franceză și Engleză, Les meilleurs livres, les meilleurs auteurs classiques Tauchnitz edition, Biblioteca „In Extensio“, etc., etc.

Efectuează ori ce comenzi de cărți din ori ce ramură de studiu.

Articole de Papeterie fină: cascărie, obiecte de fantezie, registre de contabilitate, furnituri pentru birouri comerciale și administrative.

— Prețuri convenabile —